

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3\(35\)-141-151](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3(35)-141-151)

УДК 336.77

JEL Classification: G21

Андрій Роговий

доктор економічних наук, професор, професор кафедри туризму
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: rogovoy1976@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-5445-214X>
ResearcherID: [F-7319-2016](https://orcid.org/0000-0001-5445-214X)

Юрій Євтушенко

кандидат економічних наук,
докторант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: uevtusenko87@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-1029-0625>
ResearcherID: [HKF-2294-2023](https://orcid.org/0000-0002-1029-0625)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБҐРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ КРЕДИТНОЇ ПОСЛУГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ НАДАННЯ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ

Стаття присвячена концептуальним та практичним засадам дослідження особливостей надання кредитних послуг фінансовими установами. У процесі дослідження концептуальних підходів до розкриття сутності категорії «послуга» та «кредит» здійснено систематизацію окремих наукових підходів до їх трактування, що дозволило конкретизувати зміст «кредитної послуги» як економічної категорії. На основі узагальнення наявних підходів запропоновано авторське трактування категорії «кредитна послуга» як нематеріального результату взаємодії між позичальниками та фінансовими установами щодо надання фінансових ресурсів у тимчасове користування на певних умовах. Доведена необхідність виокремлення системи принципів надання кредитних послуг, серед яких: платності, строковості, повернення, цільового використання та забезпечення. Здійснено виокремлення змістовних ознак кредитних послуг, серед яких особливої уваги заслуговують такі: наявність погоджених платіжних умов; плата за користування коштами; наявність кредитного рейтингу у позичальника; довіра, державний контроль та регулювання ринку, наявність забезпечення. Обґрунтовано наявність провідної ролі фінансових установ у забезпеченні розширеного відтворення реального сектору економіки, формуванні фінансового потенціалу національної економіки.

Ключові слова: послуга; кредитні послуги; кредит; фінансові відносини; фінансові установи; кредитний рейтинг.

Табл.: 1. Рис.: 1. Бібл.: 24.

Постановка проблеми. У сучасних умовах кредитні послуги є одним із найважливіших компонентів розвитку будь-якої держави, оскільки ці послуги сприяють формуванню умов для підвищення рівня життя населення, розвитку банківських та небанківських установ, ринку фінансових послуг загалом. Окреслені послуги дозволяють у процесі їх надання забезпечити суб'єктів господарювання необхідними фінансовими ресурсами для їхнього розвитку, здійснення підприємницької діяльності. Держава, зі свого боку, регулюючи економічні відносини, які виникають у процесі надання кредитних послуг різним господарюючим суб'єктам, має можливість через використання відповідних грошово-кредитних інструментів здійснювати нагляд та

контроль за діяльністю кредитних установ і тим самим впливати на темпи економічного розвитку країни, обсяг грошової маси, забезпечувати макроекономічну стабільність у країні, яка є важливою передумовою її розвитку.

Ринок кредитних послуг сьогодні є невід'ємною складовою функціонування фінансової системи. Особливий розвиток такий ринок набуває в країнах, де фінансові ринки не є надто розвинутими, відповідно залучення суб'єктами господарювання фінансових ресурсів через використання інших фінансових інструментів є складним і завжди ефективним. У сучасних реаліях функціонування ринку фінансових послуг в різних країнах відбуваються постійні процеси створення нових кредитних продуктів, пошуку більш ефективних способів їх продажу та удосконалення механізмів взаємодії між позичальниками й позикодавцями. Сфера кредитних послуг розвивається активними темпами, а її відновлення після зниження темпів функціонування в результаті негативного впливу деструктивних процесів, відбувається швидко. Відповідно окреслене актуалізує питання проведення нових досліджень у напрямку функціонування та розвитку сфери кредитних послуг, поглиблення теоретичних положень щодо вивчення сутності кредитної послуги, особливостей її створення та надання економічним суб'єктам.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковому середовищі для вітчизняних та закордонних учених, попри численні наукові праці у сфері кредитних послуг, питання їх вивчення, особливостей надання в постійно змінному економічному середовищі залишаються актуальними та важливими для реалізації нових досліджень. До науковців, які присвятили свої праці вивченню питання сутності кредиту, можна віднести таких: В. К. Забарський, М. М. Забаштанський, Б. С. Івасів, М. М. Ільчук, Т. Д. Іщенко, А. М. Мороз, В. І. Пахомов, М. І. Савлук.

Більш вагома увага саме пізнанню сутності кредитної послуги та її змістовим ознакам була приділена такими вченими: С. В. Волосович, С. А. Гур'янов, М. В. Дубина, О. Б. Каун, В. В. Кривошеєва, О. І. Лаврушин та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Попри велику кількість наукових праць у напрямку теоретичного обґрунтування сутності кредитної послуги, особливостей її надання економічним суб'єктам, враховуючи змінність економічного середовища, у якому функціонують кредитні установи, трансформацію вимог та потреб суб'єктів господарювання до отримання кредитних послуг, питання подальшого вивчення кредитної послуги, її природи та змістовних ознак залишаються актуальними й потребують проведення нових досліджень.

Мета статті. Основною метою статті є поглиблення теоретичних положень обґрунтування сутності кредитної послуги через уточнення її сутності та опису особливостей її надання фінансовими установами.

Виклад основного матеріалу. Позикові відносини між людьми з'явилися ще в епоху Стародавнього світу. Спочатку такі відносини були доволі примітивними й характеризувалися тим, що певні матеріальні цінності

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

виступали одночасно як об'єктом кредиту, так і засобом його майбутнього повернення. Поступова еволюція кредитних відносин, поява грошей, банків і небанківських фінансових установ призвела до формування сучасної кредитної системи з притаманним їй складним механізмом взаємодії між позичальниками та позикодавцями,

Виникнення кредитних послуг зумовлено прагненням людини прискорити задоволення своїх потреб [4, с. 75]. Позичальники, беручи в борг фінансові ресурси, прагнуть задовольнити свої потреби шляхом купівлі певного товару або послуги. Своєю чергою кредитори, маючи вільні фінансові ресурси та надаючи їх у борг, забезпечують собі можливість збереження власних фінансових ресурсів та зростання їх обсягів.

Розглянемо сутність кредитної послуги як економічної категорії. На наш погляд, передусім це доцільно здійснити через розгляд таких традиційних категорій, як «кредит» та «послуга». Спочатку проведемо аналіз змісту дефініції «кредит». У табл. 1 представлені окремі наукові підходи до її трактування.

Таблиця 1

Концепції трактування поняття «кредит»

Зміст визначення поняття	Джерело, автор
1	2
Кредит – це позика у грошовій або натуральній формі, яка надається на умовах повернення із сплатою відсотків за користування однією юридичною чи фізичною особою іншій [15].	Основи підприємницької діяльності та агробізнесу: навч. посіб. / за ред. М. М. Ільчука. Київ : Вища освіта, 2002. 398 с.
Споживчий кредит (кредит) – грошові кошти, що надаються споживачу (позичальникові) на придбання товарів (робіт, послуг) для задоволення потреб, не пов'язаних з підприємницькою, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника [20].	Про споживче кредитування: Закон України від 15.11.2016 р. № 1734-VIII.
Кредит – це економічна категорія, якою передбачається акумулювання тимчасово вільних коштів бюджету, централізованих державних позабюджетних фондів, суб'єктів господарювання і населення, які потім надаються позичальникам (державі, юридичним і фізичним особам) на засадах повернення, строковості, платності, цільового використання та реального забезпечення [16].	Пахомов В. І., Стрільчук Л. В. Гроші та кредит: навч.-метод. посіб. Київ : МАУП, 2004. 56 с.
Кредит – економічні відносини, що виникають між кредитором і позичальником з приводу мобілізації тимчасово вільних коштів та використання їх на умовах повернення й оплати [13].	Івасів Б. С. Гроші та кредит: підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2005. 527 с.
Банківський кредит – будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми [18].	Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III.

Закінчення 1

1	2
Кредит – це вид суспільних відносин, які формуються між господарюючими суб'єктами в процесі передання у тимчасове користування один одному вільних грошових ресурсів на засадах платності, зворотності та добровільності [6, с. 361].	Гроші та кредит: підручник / за наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2011. 589, [3] с.
Кредит є різновидом мінової вартості, в якій передається цінність чи особиста послуга щодо довіри і майбутньої винагороди, а всі предмети обміну можуть бути предметом кредитних угод [1].	Бунге Н. Х. Теория кредита. Київ, 1852. С. 14–15.
Кредит – економічна категорія, яка є виразом відносин між суб'єктами господарювання щодо надання й отримання позички в грошовій чи товарній формі на умовах повернення, строковості й платності [11].	Енциклопедія банківської справи України / редкол.: В. С. Стельмах (голова) та ін. Київ: Молодь, Ін Юре, 2001. 680 с.
Кредит – рух вартості в інтересах реалізації певних потреб [11].	
Слово «кредит» має багато значень у фінансовому світі, але найчастіше воно стосується договірної угоди, за якою позичальник отримує грошову суму або щось інше цінне та зобов'язується повернути позикодавцеві пізніше, як правило, з відсотками [23].	Credit: What It Is and How It Works. URL: https://www.investopedia.com/terms/c/credit.asp .

Джерело: виокремлено та систематизовано авторами.

Отже, з представлених у табл. 1 підходів до розгляду змісту кредиту як економічної категорії, можна зробити висновок, що під кредитом науковці здебільшого розуміють відносини, які виникають в економічному просторі між позичальником та позикодавцем щодо надання фінансових ресурсів у тимчасове користування на певних умовах з урахуванням необхідності дотримання таких принципів здійснення такої послуги: платність, строковість, поверненість, цільове використання та забезпеченість (табл. 1).

Тепер проведемо дослідження сутності послуги як економічної категорії.

Послуги є невід'ємними складовими функціонування сучасного суспільства, відіграючи одну з ключових ролей в функціонування кожної людини. Виникнення послуги як економічної категорії і як виду господарської діяльності пов'язано з періодом зародження та розвитку економічної взаємодії між людьми, виникненням приватної власності, виробничих відносин і т. ін. [7]. Однак, незважаючи на складний та багатовіковий еволюційний процес використання послуг суб'єктами господарювання, значну кількість наукових робіт, у межах яких вивчаються відносини, які виникають у процесах обміну, споживання, продукування матеріальних і нематеріальних благ, досі немає єдиного, узгодженого підходу до розуміння сутності категорії «послуга». Представимо в табл. 2 сформовані в науковій літературі окремі концепції розгляду змісту цієї дефініції.

Таблиця 2

Концепції трактування поняття “послуга”

Зміст визначення поняття	Джерело, автор
Послуга – дія, вчинок, що дає користь, допомогу іншому [2].	Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
Послуга – певна категорія, яка вказує на взаємодію між суб’єктом, що пропонує та надає блага, і об’єктом, який їх потребує [10, с. 549].	Енциклопедичний словник з державного управління / за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
Послуга - діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб [19].	Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. No 1023-ХІІ.
Послуги – це об’єкти продажу у вигляді дій, вигід або задоволення [24, с. 638].	Kotler P., Wong V., Saunders J., Armstrong G. Principles of Marketing. Fourth European Edition. England : Prentice Hall Europe, 2005. 989 p. URL: https://library.wbi.ac.id/repository/212.pdf .
Послуга – це діяльність, яка виконана для задоволення чийось потреб, господарчих або інших зручностей, що надаються будь-кому [22, с. 32].	Хмелевська Л. П. Особливості розвитку малого підприємництва у сфері побутового обслуговування населення України: дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01. Київ, 2002. 230 с.
Послуга - товар, специфіка якого виявляється у фізичній неосяжності, невіддільності від свого джерела, у неможливості накопичення та зберігання, в індивідуальності та плинності якісних характеристик, у відсутності речового змісту (це лише діяльність, а не продукт) [22, с. 57].	
Послуга – це діяльність, результат якої, як правило, не фіксується у речовій формі [5, с. 36].	Гаркавенко С. С. Маркетинг. Київ: Лібра, 2002. 708 с.
Послуга – це будь-яка діяльність у вигляді обслуговування одних фізичних чи юридичних осіб іншими, яка задовольняє людські потреби, але не пов’язана безпосередньо з виготовленням продукції [5, с. 178].	
Послуга - результат безпосередньої взаємодії надавача та споживача послуг, тобто результат діяльності надавача послуг щодо задоволення потреб їх споживача [21]	Скориход О. Щодо проблем надання послуг населенню органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. URL: http://hold/niss.gov.ua .
Послуга - діяльність щодо задоволення певних потреб особи, яка здійснюється за її зверненням [17, с. 161]	Писаренко Г. М. Адміністративні послуги в Україні. <i>Актуальні проблеми держави і права</i> . 2005. Вип. 26. С. 160-165.

Джерело: виокремлено та систематизовано авторами.

З наведених в табл. 2 трактувань категорії «послуга» можна зробити висновок, що більшість науковців схильні розуміти цю дефініцію як діяльність, яка полягає у взаємодії між економічними суб'єктами в результаті надання одним з них матеріальних та нематеріальних благ для використання іншим.

Фактично вся фінансова сфера існує на основі надання послуг фінансовими установами економічним суб'єктам. Еволюція фінансових відносин сприяла виникненню різних типів таких відносин, а отже, і фінансових послуг, фінансових продуктів. У сучасному світі послуги відіграють таку ж роль у розвитку національних економік як і сфера матеріального виробництва.

Враховуючи результати проведених досліджень сутності дефініцій «кредит», «послуга», конкретизуємо зміст кредитної послуги як економічної категорії. Відповідна інформація представлена на рис. 1.

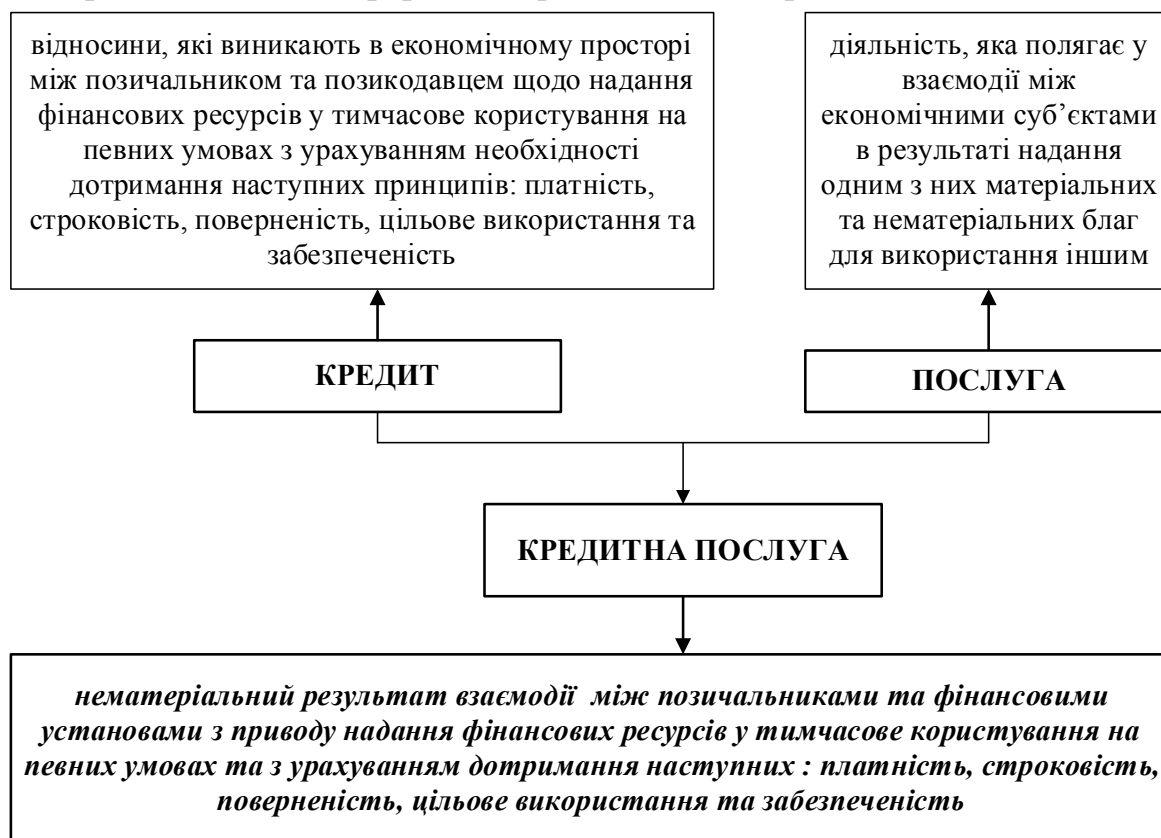


Рис. 1. Визначення сутності «кредитної послуги»

Джерело: складено авторами.

Серед основних суб'єктів, які беруть участь у відносинах, що виникають та розвиваються в результаті надання та споживання кредитної послуги доцільно виокремити такі:

1) позичальники – суб'єкти господарювання, які отримують позику і зобов'язуються її повернути в обумовлений термін з дотриманням визначених умов (наприклад, сплата відсотків або надання забезпечення). Позичальниками можуть виступати фізичні та юридичні особи, державні інститути та міжнародні організації;

2) кредитори – суб'єкти кредитних відносин, які надає в борг тимчасово вільні фінансові ресурси за умови повернення їх у визначений термін з певною вигодою для себе. Кредиторами можуть виступати як банківські та небанківські інститути (ломбарди, кредитні спілки, фінансові компанії тощо), які відповідно до законодавства мають право здійснювати кредитну діяльність;

3) посередники - суб'єкти господарювання основною метою діяльності яких є надання послуг як кредиторам та позичальникам у формуванні та розвитку кредитних відносинах між ними [9; 12]. Прикладом таких посередників є фінансові брокери в споживчому кредитуванні, які здійснюють первинну перевірку документів клієнта, заповнюють його кредитну заявку та надсилають її одразу в декілька банків і, за умов позитивного рішення банку, проводять оформлення кредиту. У законі України «Про споживче кредитування» зазначається, що «кредитний посередник – фізична особа, фізична особа - підприємець або юридична особа, яка не виступає кредитором і надає посередницькі послуги у сфері споживчого кредитування від імені, в інтересах та за дорученням кредитодавця або від свого імені в інтересах кредитодавця» [20].

У свою чергу, об'єкти кредитних відносин також поділяються на кілька категорій, серед яких доцільно виділити такі:

1) грошові кошти - кредити надаються повністю у грошовій формі для фінансування потреб позичальника. Залежно від суми або типу такої позики кредитор може зобов'язати позичальника вказати ціль кредитування та контролювати відповідність використання позикових коштів відповідно цій цілі;

2) матеріальні цінності – позики на фінансування купівлі житла, обладнання, транспорту, електроніки тощо;

3) послуги – кредити, які надані на купівлю послуг (рекреаційних, ремонтних, консалтингових тощо) [9; 12].

Враховуючи результати дослідження сутності кредитної послуги, теоретичні положення її надання кредитними установами своїм клієнтам, виокремимо змістовні ознаки такої послуги. До їх варто, на наш погляд, віднести такі:

1. *Наявність погоджених платіжних умов* – кредити завжди надаються на визначених умовах, які включають термін та суму позики, її вартість, наявність забезпечення та періодичність погашення.

2. *Плата за користування коштами* – переважна більшість кредитних послуг передбачає сплату відсотків за період користування позикою. Проте також існують позики, які не передбачають сплату відсотків позичальником за тимчасове використання позикових коштів. Однак у такому випадку оплата відбувається за рахунок сплати комісійних доходів, які отримують кредитна установа від надання позик своїм клієнтам. Як приклад таких кредитів можна навести споживчі кредити населенню. Нерідко такі позики є безвідсотковими, а дохід від них для кредитора формується за рахунок обов'язкового оформлення клієнтів платних послуг таких як смс-інформування, видача картки з платним обслуговуванням або оформлення страхування кредиту.

3. *Наявність кредитного рейтингу у позичальника* - кредитна діяльність є ризиковою для фінансових установ, тому вони з метою попередження та мінімізації таких ризиків формують кредитні рейтинги позичальників, які включають аналіз його кредитної історії, наявності інших непогашених кредитів та проблем з погашенням своїх зобов'язань, місце роботи позичальника, рівень стабільності його доходів. Залежно від суми та виду кредиту вимоги до окреслених вище факторів можуть відрізнятися.

4. *Довіра* – всі кредитні відносини можна охарактеризувати як відносини довіри, які відбуваються між кредитним установами та їхніми клієнтами. При цьому довіра важлива не лише з боку кредиторів до позичальників, але важливим є і наявність довірчих відносин від позичальників до кредитних установ, що значно спрощує виникнення та розвиток кредитних відносин у суспільстві.

5. *Державний контроль та регулювання ринку* – ринок кредитних послуг є суворо регламентованим державними інститутами, оскільки має важливе значення для забезпечення стабільного функціонування фінансової системи.

6. *Наявність забезпечення* – залежно від суми та виду позики кредитор може вимагати від позичальника надання забезпечення в якості якого може виступати нерухомість, автомобіль або інше майно. Такий крок надає кредитору додаткової впевненості в тому, що надана ним позика буде повернена своєчасно та в повному обсязі.

Висновки і пропозиції. У статті проведено дослідження сутності категорії «кредитна послуга». Це реалізовано на основі аналізу змісту таких дефініцій як «кредит», «послуга». На основі вивчення основних концепцій їх трактувань вченими було запропоновано розглядати кредитну послугу як нематеріальний результат взаємодії між позичальниками та фінансовими установами з приводу надання фінансових ресурсів у тимчасове користування на певних умовах та з урахуванням дотримання наступних принципів здійснення такої послуги: платність, строковість, поверненість, цільове використання та забезпеченість. Окремо в статті було охарактеризовано основних суб'єктів та об'єкти кредитних послуг. Крім цього, було виділено характерні особливості та змістовні ознаки таких послуг.

Список використаних джерел

1. Бунге Н. Х. Теория кредита. – К., 1852. – 329 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Владичин У. В. Банківське кредитування : навч. посіб. / У. В. Владичин ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука. – Київ : Атіка, 2008. – 648 с.
4. Волосович С. Економічна природа кредитних послуг [Електронний ресурс] / С. Волосович, В. Кривошеєва // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2015. – № 2. – С. 74–84. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2015_2_8.
5. Гаркавенко С. С. Маркетинг / С.С. Гаркавенко. – Київ : Лібра, 2002. – 708 с.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

6. Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.] ; за наук. ред. М. І. Савлука. – 6-те вид., перероб. і доп. – Київ : КНЕУ, 2011. – 589 с.
7. Данилюк Т. І. Сутність поняття «послуга»: теоретичні аспекти / Т. І. Данилюк // Ефективна економіка. – 2014. – № 8. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_8_26.
8. Дмитренко М. Г. Кредитування і контроль : навч.-метод. посіб / М. Г. Дмитренко, В.С. Потлатюк. – Київ : Кондор, 2005. – 296 с.
9. Дубина М. В. Роль фінансово-кредитних установ у стратегічному розвитку сфери охорони здоров'я / М. В. Дубина, М. М. Забаштанський, А. В. Роговий // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2020. – № 4(24). – С. 64-73.
10. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – Київ : НАДУ, 2010. – 820 с.
11. Енциклопедія банківської справи України / редкол.: В. С. Стельмах (голова) та ін. – Київ : Молодь, Ін Юре, 2001. – 680с.: іл.
12. Забаштанський М. М. Фінансові важелі активізації кредитно-інвестиційної діяльності банківських установ в Україні / М. М. Забаштанський, Л. Б. Долінський // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2019. – № 3(18). – С. 321-329.
13. Івасів Б. С. Гроші та кредит : підручник / Б. С. Івасів. – Тернопіль : Карт-бланш, 2005. – 527 с.
14. Кредитування та ризики : навч. посіб. – Київ : Професіонал, 2008. – 480 с.
15. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу : навч. посіб. / за ред. М. М. Ільчука. – Київ : Вища освіта, 2002. – 398 с: іл.
16. Пахомов В. І. Гроші та кредит : навч.-метод. посіб. / В. І. Пахомов, Л. В. Стрільчук. – Київ : МАУП, 2004. – 56 с.
17. Писаренко Г. М. Адміністративні послуги в Україні / Г. М. Писаренко // Актуальні проблеми держави і права. – 2005. – Вип. 26. – С. 160-165.
18. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
19. Про захист прав споживачів [Електронний ресурс] : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
20. Про споживче кредитування [Електронний ресурс] : Закон України від 15.11.2016 р. № 1734-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text>.
21. Скороход О. Щодо проблем надання послуг населенню органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / О. Скороход. – Режим доступу: <http://hold/niss.gov.ua>.
22. Хмелевська Л. П. Особливості розвитку малого підприємництва у сфері побутового обслуговування населення України: дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01 / Л. П. Хмелевська. – Київ, 2002. – 230 с.
23. Credit: What It Is and How It Works [Electronic resource]. – Accessed mode: <https://www.investopedia.com/terms/c/credit.asp>.
24. Principles of Marketing [Electronic resource] / P. Kotler, V. Wong, J. Saunders, G. Armstrong. – Fourth European Edition. – England : Prentice Hall Europe, 2005. 989 p. – Accessed mode: <https://library.wbi.ac.id/repository/212.pdf>.

References

1. Bunhe, N. Kh. (1852). *Teoryia kredyta [Theory of credit]*.
2. Busel, V. T. (Ed.). (2005). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. i dopov.) [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language (with additions and additions)]*. VTF «Perun».

3. Vladychyn, U.V., Reverchuka, S.K. (Ed.). (2008). *Bankivske kredytuvannia [Bank lending]*. Atika.
4. Volosovych, S., Kryvosheieva, V. (2015). Ekonomichna pryroda kredytnykh posluh [Economic nature of credit services]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Kyiv National Trade and Economic University*, (2), 74–84. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2015_2_8.
5. Harkavenko, S. S. (2002). *Marketynh [Marketing]*. Libra.
6. Savluk, M.I. (2011). *Hroshi ta kredyt [Money and credit]*. KNEU.
7. Danyiuk, T.I. (2014). Sutnist poniattia «posluha»: teoretychni aspekty [The essence of the concept of "service": theoretical aspects]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, (8). http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_8_26.
8. Dmytrenko, M.H., Potlatiuk, V.S. (2005). *Kredytuvannia i kontrol [Crediting and control]*. Kondor.
9. Dubyna, M.V., Zabashtanskyi, M.M., Rohovyi, A.V. (2020). Rol finansovo-kredytnykh ustanov u stratehichnomu rozvytku sfery okhorony zdorovia [The role of financial and credit institutions in the strategic development of the health care sphere]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (4(24)), 64-73.
10. Kovbasiuka, Yu.V., Troshchynskoho, V.P., Surmina, Yu.P. (2010). *Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia [Encyclopedic dictionary of public administration]*. NADU.
11. Stelmakh, V.S. (Ed.). (2001). *Entsyklopediia bankivskoi spravy Ukrainy [Encyclopedia of banking of Ukraine]*. Molod, In Yure.
12. Zabashtanskyi, M.M., Dolinskyi, L.B. (2019). Finansovi vazheli aktyvizatsii kredytno-investytsiinoi diialnosti bankivskykh ustanov v Ukraini [Financial levers of activation of credit and investment activity of banking institutions in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (3(18)), 321-329.
13. Ivasiv, B.S. (2005). *Hroshi ta kredyt [Money and credit]*. Kart-blansh.
14. *Kredytuvannia ta ryzyky [Lending and risks: study guide]*. (2008).
15. Ilchuk, M.M. (2002). *Osnovy pidpriemnytskoi diialnosti ta ahrobiznesu [Basics of entrepreneurial activity and agribusiness]*. Vyshcha osvita.
16. Pakhomov, V.I., Strilchuk, L.V. (2004). *Hroshi ta kredyt [Money and credit]*. MAUP.
17. Pysarenko, H.M. (2005). Administratyvni posluhy v Ukraini [Administrative services in Ukraine]. *Aktualni problemy derzhavy i prava – Actual problems of the state and law*, 26, 160-165.
18. Pro banky i bankivsku diialnist [About banks and banking activity], Law of Ukraine № 2121-III (07.12.2000). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
19. Pro zakhyst prav spozhyvachiv [On the protection of consumer rights], Law of Ukraine № 1023-XII (12.05.1991). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
20. Pro spozhyvche kredytuvannia [On consumer lending], Law of Ukraine № 1734-VIII (15.11.2016). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text>.
21. Skorokhod, O. (n.d.). *Shchodo problem nadannia posluh naseleniu orhanamy vykonavchoi vlady ta orhanamy mistsevoho samovriaduvannia [Regarding the problems of providing services to the population by executive power bodies and local self-government bodies]*. <http://hold/niss.gov.ua>.
22. Khmelevska, L.P. (2002). *Osoblyvosti rozvytku maloho pidpriemnytstva u sferi pobutovoho obsluhovuvannia naseleння Ukrainy [Peculiarities of the development of small entrepreneurship in the field of household services for the population of Ukraine]* [PhD dissertation, Kyiv].

23. Credit: What It Is and How It Works. (n.d.). <https://www.investopedia.com/terms/c/credit.asp>.

24. Kotler P., Wong V., Saunders J., Armstrong G. (2005). *Principles of Marketing*. Fourth European Edition. Prentice Hall Europe. <https://library.wbi.ac.id/repository/212.pdf>.

Отримано 04.08.2023

UDC 336.77

Andriy Rogovy

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Tourism
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: rogovoy1976@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-5445-214X>

ResearcherID: [F-7319-2016](https://orcid.org/0000-0001-5445-214X)

Yuri Yevtushenko

PhD in Economics,

Doctoral student of the Department of Finance, Banking and Insurance

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

-mail: uevtusenko87@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-1029-0625>

ResearcherID: [HKF-2294-2023](https://orcid.org/0000-0002-1029-0625)

THEORETICAL ASPECTS OF JUSTIFICATION OF THE ESSENCE OF THE CREDIT SERVICE AND THE SPECIFIC FEATURES OF ITS PROVISION BY FINANCIAL INSTITUTIONS

The article is devoted to the conceptual and practical foundations of the study of the peculiarities of the provision of credit services by financial institutions. In the process of researching conceptual approaches to revealing the essence of the "service" and "credit" categories, a systematization of separate scientific approaches to their interpretation was carried out, which made it possible to specify the meaning of "credit service" as an economic category. Based on the generalization of existing approaches, the author's interpretation of the "credit service" category is proposed as an intangible result of interaction between borrowers and financial institutions regarding the provision of financial resources for temporary use under certain conditions. The necessity of distinguishing the system of principles of providing credit services, including: payment, term, return, intended use and provision, has been proved. Meaningful features of credit services have been singled out, among which the following deserve special attention: availability of agreed payment terms; fee for use of funds; availability of the borrower's credit rating; trust, state control and regulation of the market, availability of collateral.

On the basis of the study of the main concepts of their interpretation, the scientists proposed to consider the credit service as an intangible result of the interaction between borrowers and financial institutions regarding the provision of financial resources for temporary use under certain conditions and taking into account the following principles of the implementation of such a service: payment, term, return, target use and security.

Attention is focused on the importance of the functioning of intermediaries in the process of consumer lending, who carry out an initial check of the client's documents, fill out his loan application and send it to several banks at once and, subject to a positive decision of the bank, issue a loan. The existence of a leading role of financial institutions in ensuring expanded reproduction of the real sector of the economy, formation of the financial potential of the national economy is substantiated.

Keywords: service, credit services, credit, financial relations, financial institutions, credit rating.

Table: 1. **Fig.:** 1. **References:** 24.